

POWSTANIE INSTYTUTU EKSTRADYCCJI OSOBY, KTÓRA POPEŁNIŁA PRZESTĘPSTWO KARNE

W artykule zbadany został proces powstania instytutu ekstradycji osoby, która popełniła przestępstwo karne według prawa międzynarodowego bądź wewnętrznego. Przedstawione zostały poszczególne etapy tworzenia się tego instytutu oraz perspektywy modyfikacji ustawodawstwa karnego w tej dziedzinie.

Słowa kluczowe: ekstradycja, zabezpieczenie prawne, etapy tworzenia się instytutu ekstradycji, wydanie osoby, prawo osoby, instytut prawny, przestępstwo karne

THE INSTITUTE EXTRADITION OF A PERSON WHO HAS COMMITTED A CRIMINAL OFFENSE

The paper analyzes the formation of the institute issuing the perpetrator of the criminal offense of international and domestic law. Defined stages of development institute extradition and prospects of development of criminal law in this area.

Key words: extradition, legal support, stages of formation of the institute extradition, extradition of a person, the right person, a legal institution, a criminal offense.

СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ВИДАЧІ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНІЛА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

У роботі здійснено аналіз становлення інституту видачі особи, яка вчинила кримінальне правопорушення у міжнародному та національному законодавстві. Визначено етапи становлення інституту видачі злочинця та перспективи розвитку кримінального законодавства у цій сфері.

Ключові слова: екстрадиція, правове забезпечення,

H. HRYSZCZUK

*Doktorant katedry prawa i
procesu karnego
Wschodnioeuropejskiego
Narodowego Uniwersytetu
im. Lesi Ukrainki w Łucku*

етапи становлення інституту видачі злочинця, видача особи, право особи, правовий інститут, кримінальне правопорушення.

Актуальність теми. У зв'язку із змінами, що відбулися за останні роки в житті нашої держави, поживленням міжнародних зв'язків та інтенсифікацією міграційних процесів, стала більш актуальною проблема видачі особи, яка вчинила злочин, її правової регламентації в нормах міжнародного права та їх імплементації і деталізації в нормах кримінального та кримінального процесуального законодавства України.

У сучасних умовах розвитку процесів глобальної інтернаціоналізації всіх сфер життєдіяльності увага міжнародної спільноти головним чином зосереджується на консолідації зусиль, спрямованих на боротьбу із злочинністю, що останнім часом зазнала якісно-кількісної трансформації. Розвиток засобів комунікації, поява Інтернету, спрощення паспортного контролю, існування «прозорих» кордонів між державами, що утворилися на теренах колишнього СРСР, недосконалість національних механізмів протидії злочинності – це далеко неповний перелік чинників, які сприяють ухиленню особами, що вчинили кримінальні правопорушення у тій чи іншій державі, кримінальної відповідальності. За таких умов особливу роль відіграє міжнародне співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю шляхом надання правової допомоги у кримінальних провадженнях, однією з форм якої виступає видача осіб, які вчинили злочини.

Ступінь розробки теми. Маючи міжнародно-правову основу, екстрадиція реально функціонує як комплексний правовий інститут, який донедавна не був законодавчо закріплений у правовій системі України, тоді як договірна практика вирішення екстрадиційних питань нараховує декілька десятиліть. Вітчизняна правова наука на сьогодні не має спеціальних ґрунтовних праць, присвячених інституту екстрадиції у правовій системі України, зокрема її кримінально-правовим елементам, хоча дослідженню цієї багатоаспектної проблеми приділяють певну увагу з відповідним її баченням фахівці різних галузей права. Загалом у юридичній літературі питання екстрадиції розглядалися через призму міжнародного, кримінального процесуального, кримінально-виконавчого права і кримінального права, як правило, це мало місце при дослідженні питань дії кримінального закону у просторі. Останній підхід до вивчення екстрадиційної проблематики здебільшого характерний для досліджень, проведених вченими-криміналістами у другій половині XIX ст., зокрема, А. Ф. Бернером, В. В. Єсіповим, Л. С. Білогриць-Котляревським, О. Ф. Кістяківським, С. В. Познишевим, П. П. Пусторослевим, М. Д. Сергієвським, М. С. Таганцевим.

Метою даної наукової публікації є визначення і системне дослідження етапів становлення видачі особи, яка вчинила кримінальне правопорушення як комплексного міжгалузевого інституту в міжнародній правовій системі та правовій системі України.

Історія видачі особи, яка вчинила кримінальне правопорушення сягає глибокої давнини, коли ще не було ні стійкої системи норм міжнародного права, ні розгорнутого вчення про них, але вже виникли перші ознаки формальної дипломатії. На думку Ф. Ф. Мартенса, в ній можна виділити три періоди:

1) з давніх часів до кінця 17 століття, коли видача, будучи поки що рідким явищем, в основному мала місце у відносинах політичних супротивників, а також у відносинах єретиків і перебіжчиків;

2) з початку 18 до кінця 40-х років 19 століття, протягом якого зростає кількість укладених договорів не тільки у відношенні до заколотників і перебіжчиків (особливо дезертирів), а також осіб, винних у звичайних злочинах, хоча перші все ще переважають, а останні поки що складають виняток, в силу своєї нечисленності;

3) новий час, з 1840 року, коли держави почали узгоджену кампанію у відношенні до злочинців, які втекли, і вчинили діяння, які не мають відношення до політичних цілей і карані по загально кримінальним законам [1, с. 58].

До вищезгаданих періодів відомий американський вчений Шериф Бассіоні додав ще один, який розпочинається з 1943 року, коли на перший план вийшла необхідність побудови системи міжнародної безпеки і попередження злочинів проти миру і безпеки людства.

Що стосується першого періоду, то не дивлячись на думку про те, що в давнину не існувало видачі, так як не існувало міжнародно-правових відносин між різними державами, більшість дослідників все ж знаходять факти видачі, які мали місце і в ті часи.

Свідченням існування такої практики є договір, укладений в 1296 році до н.е., між єгипетським фараоном Рамзесом II і царем хетів Хаттушилем III, який визначав: «Якщо хто-небудь втече з Єгипту і піде в державу хетів, то цар хетів не буде його затримувати у своїй державі, але поверне в державу Рамзеса». Заслугує уваги положення договору про забезпечення безпеки осіб, які належать видачі: «Не покарають їх, не пошкодять їх очей, вуст і ніг» [2, с. 384].

Древній історії відомі й конкретні факти видачі. З історії Греції приводять приклад того, як афіняни погодились видати Македонському царю Філіпу всіх осіб, які вчинили замах на його життя, а ахейці погрожували Спарті порушенням союзу, якщо не будуть видані її громадяни, які вчинили напад на одне з їх сіл [2, с. 389].

Звичайно, такі нечисленні домовленості про видачу епохи рабовласництва «служують ілюстрацією нерозвиненості міждержавних відносин цього періоду розвитку людського

суспільства, але на їх основі все ж таки можна зробити висновок про існування практики видачі злочинців» [3, с. 116].

Разом з тим, важливо відзначити переважно політичний характер видачі злочинців в наведених прикладах. На думку Ф. Ф. Мартенса, вони доводять, що вимоги видачі в цей історичний період «були викликані випадковими політичними обставинами. За звичай вони пред'являлися від сильнішої сторони слабшій державі, а відмова була приводом для війни. Наполягали на видачі навіть не політичних злочинців, але у більшості випадків політичних ворогів, яких вигідно позбавитись» [1, с. 384]. У зв'язку з цим не існувало в давнину ні договорів про видачу, ні певних правил і форм, які застосовувалися до неї.

Таким чином, в умовах, коли виникаючі між державами суперечки часто вирішувалися за допомогою війни, основним регулятором відносин екстрадиції також було право сильного, яке в IV столітті до н.е. сформулював давньоіндійський філософ Каутілья: «Хто слабший від іншого, той повинен заключити з ним мир, а хто сильніший – повинен вести війну» [4, с. 8].

Якщо ж неможливо було добитися видачі силою зброї, застосовували силу золота та мистецтва дипломатії. Так, в 144 році до рідва Христова іудейський первосвященик Сімон відрядив послів, які подарували Риму золотий щит і домовились про видачу іудеїв втікачів [5, с. 45]. Так чи інакше, у цей період не випадає можливості говорити про рівноправ'я сторін, які домовляються, і тим більше про врахування інтересів третіх сторін в їх взаємовідносинах.

У середні віки зміни в інституті видачі були перш за все зумовлені змінами в інституті притулку, коли місцями, видача з яких була недопустимою, стали певні священні місця (храми, монастирі). Ще однією перешкодою для екстрадиції осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, слугував звичай закріпачення всіх іноземців, які прибули в державу без дозволу або які перебували в ній більше року, поширений в феодальних державах Західної Європи. Тому на практиці екстрадиція все ще залишалася формою розправи з політичними ворогами, а не злочинцями.

Одним з ранніх середньовічних договорів, по якому сторони, які домовлялися, зобов'язувались видавати одна одній політичних злочинців, є трактат, укладений в 1174 році між англійським королем Генріхом II і шотландським королем Вільгельмом [5, с. 59]. Наступні західноєвропейські угоди такого роду також стосувалися, головним чином, бунтарів і взаємних ворогів. До таких відносились і ті, яких можна було б назвати «інакомислячі» (політичні злочинці, причиною переслідування яких були в основному особисті інтереси фізичного усунення претендентів на престол, конкурентів в боротьбі за владу) та «інаковіруючі» (чаклуни, еретики та інші особи, масове переслідування яких було зумовлено сутичками і боротьбою різних релігійних течій).

Прикладами можуть бути наступні факти. У 1136 році французький король Філіп Валуа ввів у дію указ, яким проголосив ворогом держави графа Д'Артуа (який втік в Англію), винного в образі Його Величності, заборонив підданам надавати графу підтримку і притулок, а також наказав затримати і видати його королю для передання суду. Однак англійський король Едуард II відмовив у вимозі екстрадиції французького монарха не зважаючи на умови договору. Більш пізній трактат про видачу 1457 року зобов'язував короля Карла VIII заарештувати вбивць Жана Бургундського і видати його Франції [4, с. 22, 26]. Ще більш пізній договір 1661 року зобов'язав Данію видати англійському королю Карлу II будь-кого, хто приймав участь в страті його батька Карла I. По цьому ж договору взаємними ворогами, які підлягали видачі, вважалися вороги католицької церкви, еретики і порушники релігійних обрядів [1, с. 385].

Таким чином, загальна роздробленість феодальних держав, зумовлена відсутністю сильної централізованої влади, домінування у взаємовідносинах не правових (силових) засобів у вирішенні питань видачі і особистих цілей, в ім'я яких добивалися її здійснення, закріпачення основної маси населення – все це перешкоджало формуванню і розвитку міжнародного права в цілому і екстрадиційного права зокрема, як регулятора міждержавних відносин і засобу вирішення юрисдикційних колізій у боротьбі зі злочинністю. У цих умовах право видачі при необхідності зводилось до приватних, конкретно-індивідуальних випадків спірного характеру.

За таких обставин на роль якогось об'єднуючого начала, здатного зробити серйозний вплив і на розвиток міждержавної взаємодії за допомогою видачі, висувалася церква, яка зіграла вирішальну роль в розповсюдженні видачі на еретиків, які вважалися ворогами всіх західноєвропейських держав.

Не менш значуща роль церкви і в протидії видачі за допомогою розширення права притулку (*droit d'asile*), відомого вже в класичній старовині, але що набуло особливого поширення в середні віки, коли виникає і затверджується думка, що відомі священні місця повинні вважатися такими, що оберігають від переслідування всіх осіб, що заховалися там. Такими місцями, з яких не допускалася ні видача, ні примусове вилучення для покарання, стали монастирі, собори, храми, церкви, каплиці і навіть хрести, що стоять на дорогах.

Чезаре Беккарія, задаючись свого часу питанням, чи справедливі притулки, писав: «В межах даної країни не повинно бути місця, на яке б не розповсюджувалася дія законів. Сила їх повинна слідувати за громадянином як тінь за тілом. Безкарність і притулок мало чим відрізняються один від одного. І як неминучість покарання справляє більше враження, ніж його суворість, так само притулок стимулює злочини більше, ніж покарання утримують від них. Збільшувати число притулків означає створювати таке ж число невеликих самостійних

держав, оскільки там, де не діють закони, можуть прийматися нові, такі, що суперечать діючим в країні. І це може сприяти формуванню духу, ворожого духу всього суспільства. Вся історія свідчить про те, що притулки були джерелом великих переворотів в державах і в думках людей» [6, с. 93].

В період такого процвітання зовнішнього притулку, що відрізняється відсутністю юридичного обов'язку держав видавати взаємно злочинців, що порушили загальні кримінальні закони, «не виявляються ніяких слідів правового інституту видачі злочинців, з тими умовами і формами, які притаманні йому у наш час» [1, с. 386]. Не сприяли усвідомленню його необхідності і невисока мобільність населення, а також недостатній розвиток шляхів сполучення, що перешкоджало втечам злочинців і робило саме питання про видачу предметом стосунків і переговорів не стільки центральних, скільки прикордонних влад. Навіть якщо в деяких країнах Західної Європи XV в. і створювався спеціальний орган для кримінального переслідування, це швидше є наслідком посилення королівської влади, для якої видача продовжує служити засобом переслідування політичних злочинців переважно з особистих інтересів, – для усунення конкурентів влади, а не підтримки публічного порядку.

Проте у міру зміцнення національних держав і посилення центральної влади, яка стає здібною до встановлення і підтримки внутрішнього правопорядку, право притулку все більш втрачало свій сенс, поки зовсім не було відмінено.

У XVIII ст., з якого починається відлік другого періоду в розвитку екстрадиції, договори про видачу все більш розповсюджуються не тільки на дезертирів, але і на загальнокримінальних злочинців – вбивць, фальшивомонетників, злодіїв, паліїв, а співпраця держав в кримінальному переслідуванні цих осіб стає все більш інтенсивною. Багато в чому це пояснюється інтенсифікацією переміщення людей з однієї держави в іншу, особливо збільшеної у зв'язку з процесами індустріалізації Європи і появою нового виду транспорту, що викликало проблеми боротьби з грабіжниками на залізницях, бродягами і особами, що скоюють трансграничні злочини.

Підтвердженням тому, що необхідність врегулювання відносин з приводу видачі злочинців перш за все виникає у географічно суміжних країн, слугує той факт, що з понад дев'яноста міжнародно-правових договорів, укладених за період з 1718 по 1830 рр. по питаннях екстрадиції, основна частина пов'язана зобов'язаннями держави, що географічно були сусідами, які більш за інших відчують об'єктивну потребу допомагати один одному в затриманні осіб, що переховуються від правосуддя. З такого роду договорів другого періоду заслуговують уваги конвенція між Францією і Іспанією 1765 року, яка із змінами і доповненнями діяла до кінця XIX століття, а також укладений в 1777 р. договір між

Францією і Швейцарією, в якому сторони зобов'язалися взаємно видавати «державних злочинців, вбивць та інших осіб, винних в загальних злочинах» [7, с. 19].

Провідна роль у формуванні і розвитку права видачі злочинців з кінця XVIII і до кінця XIX століття належить Франції [1, с. 386]. Саме завдяки її міжнародній діяльності було ініційовано більшість з нині існуючих положень, що містяться в договорах про видачу (невидача осіб, що скоїли злочини політичного характеру, неприпустимість видачі за злочини з пропущеним терміном давності). Навіть термін «екстрадиція» увійшов до обороту завдяки Франції, де він вперше був офіційно використаний в декреті від 19 лютого 1791 р., яким регламентувалися окремі процедури видачі, а сама французька мова отримала в кінці XVIII в. офіційне визнання як робоча мова дипломатичного листування у справах про видачу.

Не без впливу Франції в цей же час виникає тенденція до укладання багатосторонніх угод про видачу. Першим з них з'явився Ам'єнський договір, підписаний в 1802 р. Великобританією, Голландією, Іспанією і Францією.

У третій період, що почався для західноєвропейських країн з 40-х років XIX століття, з'являється усвідомлення необхідності боротися спільними зусиллями проти злочинців, що вчинили не політичні, а загально-кримінальні діяння. Завдяки договорам, що укладаються з цією метою, видача нарешті наповнюється своїм справжнім сенсом, перетворюючись на дійсний акт правової допомоги (що надається однією державою іншій) у сфері міжнародного спілкування.

З подальшим вдосконаленням засобів сполучення відкриваються нові можливості для злочинців знаходити сприятливіші і менш помітні форми переміщень з метою заховатися від правосуддя, зокрема у віддалених країнах [8, с. 722]. Зростаюча мобільність населення вимагає здійснення контролю за пересуванням людей вже на глобальному рівні. Навіть ті країни, які раніше були захищеними через їх географічне положення в порівнянні з державами континентальної Європи, зіткнулися з необхідністю вживати особливих заходів проти вторгнення злочинності з-за кордону.

Так, Великобританія, яка довгий час відрізнялася лібералізмом відносно іммігрантів і несхвальним відношенням до процедури видачі, приймає в 1870 р. спеціальний закон про екстрадицію, який відкриває інтенсивний період у врегулюванні даного інституту: якщо до кінця 1869 р. вона мала лише три договори про екстрадицію, то з 1870 по 1910 рік такі угоди були укладені з 34 державами.

До кінця XIX в. більшість країн Європи і низка країн американського континенту уклали договори як один з одним, так і з географічно віддаленими державами. Відому оригінальність внесла в цей процес Великобританія, що почала вибудовувати систему

паралельних відносин екстрадиції з країнами, які склали Британську Співдружність Націй, з одного боку, і зі всіма іншими державами – з іншого.

Процес нормативного оформлення інституту екстрадиції в рамках вказаної Співдружності розпочався в 1843 році, коли парламент Великобританії прийняв перший закон про регулювання процедури видачі злочинців, що знаходилися в розшуку, на всьому просторі британських колоніальних володінь. У 1881 році він був замінений Законом про правопорушників (Fugitive offenders Act), що знаходилися в розшуку. В створену таким чином систему екстрадиції в рамках Британської Співдружності увійшло 35 держав, включаючи власне Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії, а також практично всі англійські колонії (Гана, Гонконг, Індія, Кіпр, Малаві, Малайзія, Нова Зеландія).

Посилюється тенденція до збільшення кількості багатосторонніх угод про видачу і на інших континентах. Так, в 1889 р. в столиці Уругваю – Монтевідео між Аргентиною, Болівією, Парагваєм, Перу і Уругваєм була укладена конвенція по міжнародному кримінальному праву, статті 19-43 якої стосувалися питань видачі.

У ХХ ст. багатостороння співпраця отримує подальший розвиток. За договором, укладеним в Монтевідео, наступною була Конвенція 1902 р., яку підписали в столиці Мексики вже 17 країн (включаючи всіх учасників Конвенції 1889 р.), а саме: Аргентина, Болівія, Гаїті, Гватемала, Гондурас, Домініканська Республіка, Колумбія, Коста-Ріка, Мексика, Нікарагуа, Парагвай, Перу, Сальвадор, Сполучені Штати Америки, Уругвай, Чилі, Еквадор.

Наступним актом в міжамериканській системі екстрадиції була підписана в столиці Венесуели – Каракасі Конвенція 1911 р., учасниками якої стали п'ять держав: Болівія, Венесуела, Колумбія, Перу і Еквадор.

У розвиток Конвенції 1911 р. в 1928 р. на VI Міжнародній конференції американських держав в Гавані був схвалений проект Загальної конвенції по міжнародному праву (відомий в даний час як кодекс Бустаманте), книга III якого під назвою «Міжнародне кримінальне право» включала статті про екстрадицію, покликані служити доповненням до вже існуючих договорів. Його учасниками стали Болівія, Бразилія, Венесуела, Гаїті, Гватемала, Гондурас, Домініканська Республіка, Коста-Ріка, Куба, Нікарагуа, Панама, Перу, Сальвадор, Чилі, Еквадор.

Неодноразово розглядалися на міжнародному рівні і доктринальні проблеми екстрадиції. Так, екстрадиційна практика держав була узагальнена на Оксфордській сесії Інституту міжнародного права в 1880 р. У прийнятій по її підсумках Резолюції були сформульовані загальні положення, що стосуються взаємодії держав у питаннях видачі. У

подальшому Інститут міжнародного права повертався до проблем видачі на сесіях, які проходили в 1890 р. в Женеві і в 1894 р. в Парижі. У 1924 р. Ліга Націй утворила Комітет експертів з прогресивного кодифікування міжнародного права, одним із завдань якого також було вивчення питань екстрадиції.

В середині ХХ ст. вирішальну роль у розвитку інституту екстрадиції зіграла Друга світова війна. Покарання за злочини, вчинені в її ході фашистами, стає однією з основних цілей екстрадиції. Вже 13 січня 1942 р. союзні держави прийняли «Міжсоюзницьку заяву про покарання за військові злочини», відому як Сент-джеймська декларація. Далі прослідуював цілий ряд заяв і виступів, в яких союзники висловили рішучість піддати кримінальному переслідуванню тих, хто несе відповідальність за звірства, вбивства і страти або приймав в них безпосередню і добровільну участь. Ця загальна рішучість привела не тільки до створення Нюрнберзького і Токійського міжнародних військових трибуналів, створених «для суду над військовими злочинцями, злочини яких не пов'язані з певним географічним місцем», але і до численних процесів над військовими злочинцями, організованих в тих країнах, де вони скоїли злочини.

Саме з цієї мети екстрадиція набуває важливого значення в питаннях переслідування за злочини проти світу і безпеки людства. Так, ще Московська декларація 1943 р. закріпила обов'язок учасників посилати військових злочинців «в країни, в яких були здійснені їх злочини, для того, щоб вони могли бути передані суду і покаранню». Потім в Резолюції від 13 лютого 1946 р. «Про видачу і покарання військових злочинців» Генеральна Асамблея ООН зобов'язала всі держави-члени ООН прийняти необхідні заходи для арешту і висилки військових злочинців в ті країни, де вони скоїли злочини, для суду і покарання по законах цих країн. Про обов'язок видачі осіб, що скоїли злочини, передбачені ст. 6 Статуту Нюрнберзького трибуналу, говорить і в Резолюції ООН від 31 жовтня 1947 р.

У 1952 р. до облаштування регіональної системи екстрадиції приступила Ліга арабських держав, прийнявши на своїй Раді конвенцію про видачу.

На європейському континенті регіональні питання видачі були врегульовані в Європейській конвенції 1957 р., в конвенції держав Бенілюксу 1962 р., що не ратифікували названу вище конвенцію, а також в Скандинавському договорі про видачу 1962 р., учасниками якого стали Данія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія і Швеція.

Важливу роль у кодифікуванні інституту видачі особи за загально-кримінальні злочини відіграла ООН. 14 грудня 1990 р. на 45-ій сесії її Генеральної Асамблеї в робочому порядку був прийнятий Типовий договір про видачу, який увібрав в себе багато прогресивних положень. З врахуванням національних особливостей правової системи окремо взятої країни ці положення діють донині. Важливим нормативним актом у цьому сенсі є Європейська

конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. до якої Україна приєдналась 22 вересня 1995 р. [9]

Підводячи підсумок, потрібно констатувати, що історія розвитку інституту видачі осіб, які вчинили кримінальні правопорушення охоплює собою всі історичні етапи розвитку суспільства. Проте лише в наш час видача набула загальнолюдського значення відносно злочинів міжнародного характеру і злочинів проти миру і безпеки людства.

Література:

1. Мартенс Ф. Ф. Современное международное право цивилизованных народов. – Т. 2. – 5-е изд., доп. и испр. – СПб., 1905. – 626 с.
2. История средних веков. – Т. 2. / Ред. С. Д. Сказкин. – М. : «Высшая школа», 1977. – 538 с.
3. Галенская Л. Н. Международная борьба с преступностью. – М. : Междунар. отношения, 1972. – 167 с.
4. Волженкина В. М. Выдача в российском уголовном процессе. – М. : Юрлитинформ, 2002. – 333 с.
5. Никольский Д. П. О выдаче преступников по началам международного права. – СПб., 1889. – 256 с.
6. Беккариа Чезаре. О преступлениях и наказаниях. – М., 1939. – 183 с.
7. Коняхин В. Институт экстрадиции: уголовно-правовая регламентация // Законность. – 2005. – № 1. – С. 17-20.
8. Зелінська Н. А. Міжнародно-правова регламентація діапазону екстрадиційних злочинів // Правове життя сучасної України : Тези доповідей Міжнародної наукової конференції професорсько-викладацького і аспірантського складу. Одеська національна юридична академія. – Одеса. : Фенікс, 2010. – С. 721–723.
9. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах від 15 травня 1972 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

THE INSTITUTE EXTRADITION OF A PERSON WHO HAS COMMITTED A CRIMINAL OFFENSE

G. GRISCHUK

The topicality of theme. Due to the changes that have happened in recent years in the life of our country, the revival of international relations and the intensification of migration processes become more urgent problem issuing the perpetrator of the crime and its legal regulation in international law and its implementation and detail in the criminal and criminal procedural legislation of Ukraine.

In today's environment of global processes of internationalization of all spheres of international attention mainly focused on consolidating efforts to fight crime, which has recently undergone a qualitative and quantitative transformation. The development of means of communication, the emergence of the Internet, simplify passport control, the existence of "transparent" borders between countries that emerged from the former Soviet Union, inadequate national mechanisms for combating crime - this is an incomplete list of factors that contribute to the

avoidance of the person who committed a criminal offense in this or another state prosecution.

According to such conditions, the special role plays the international cooperation of the states in fight against crime by providing legal aid in criminal proceedings, a form which acts extradition of offenders.

Level of development topics. Having an international framework, extradition actually operates as a complex legal institution, which until recently was not legally enshrined in the legal system of Ukraine, while the practice of resolving contract issues extradition includes several decades.

Domestic legal science today has profound special works devoted to institute extradition in Ukraine's legal system, including its criminal legal elements, although studies of this multidimensional problem paying some attention to the corresponding vision of specialists in different areas of law.

In general, the legal literature extradition considered in the light of international, criminal procedure, penal law and criminal law, as a rule, there had been issues in the study of criminal law in the area. The latter approach to the study of extradition issues are mostly typical for studies conducted forensic scientists in the late nineteenth century. Particular A. F. Berner, V. Esipov, L. S. Bilohryts - Kotliarevsky, A. F. Kistyakovsky, S. V. Poznyshev, P. Pustoroslyev, M. D. Sergievskiy, M. S. Tagantsev.

The purpose of this research is to determine and publish systematic research stages of issuance of the perpetrator of a criminal offense as an integrated cross-sectoral institution in the international legal system and the legal system of Ukraine.

History issuing the perpetrator of a criminal offense reaches ancient times, when there was not a stable system of international law or the expanded teaching about them, but there were first signs of formal diplomacy. According to F. F. Martens, it can be divided into three periods: 1) from ancient times to the late of 17th century, when extradition is being still rare, mainly taken place in the relations of political opponents, as well as the relationship of heretics and defectors; 2) from the early of 18th to the late 40th century, 19 years, during which an increasing number of contracts made not only in relation to the rebels and defectors (especially deserters), and those guilty of ordinary crimes, although still dominated by the first and the last so far are an exception because of its small size; 3) new time since 1840, when the states began a coordinated campaign with regard to criminals who escaped and committed acts that are not related to political goals and punishable by general criminal laws[1,p.58].

By the above periods known American scientist Sheriff Bassioni added another, which started in 1943 when on the first plan was the necessity to build a system of international security

and the prevention of crimes against the peace and security of mankind.

As to the first period, despite the idea that in ancient times there was not issue, as there were not international legal relations between states, most researchers still find the facts issue, which took place in those days.

Evidence of the existence of such practices is a contract concluded in 1296 BC, between the Egyptian Pharaoh Ramses II and the Hittite king Hattushylem III, which defines: "If anyone shall flee from Egypt and go to state Hittites, the king of the Hittites will his delay in his state, but will return to the state of Ramses. "Noteworthy provisions of the agreement on security of persons belonging issue: "Do not punish them, not damage their eyes, mouth and feet" [2, p. 384].

Ancient history and specific facts and issues are known. History of Greece leading example of how the Athenians agreed to give the Macedonian king Philip all those who made an attempt on his life and the Achaeans threatened breach of Sparta Union, unless given its citizens who attacked one of their villages [2, 389].

Of course, these few arrangements for extradition era of slavery "serve as an illustration of the underdeveloped international relations of the period of human development, but on their base is still possible to make a conclusion about the existence of the practice of extradition" [3 , c. 116].

However, it is important to note mainly political in nature extradition in these examples. According to F.F. Martens, they show that the requirements for issuing this historical period "were caused occasional political circumstances.

Usually they were presented on the stronger side of the weaker states, and the rejection was the reason for the war. Insisted on giving even political prisoners, but in most cases political enemies, which is beneficial to get rid of "[1 p. 384]. In this regard, in ancient times there were not extradition treaties or to certain rules and forms.

Thus, in circumstances where disputes arise between states are often resolved through war, a major regulator of relations extradition was also a strong right that in the IV century BC formulated the ancient Indian philosopher Kautilya: "Who weaker than the other, one must conclude peace with him, and who is stronger - must wage war" [4 , p. 8].

If it was impossible to obtain issuance force of arms, used force and gold art of diplomacy. Thus, in 144 BC, the Jewish high priest Simon sent messengers who gave Rome the golden shield and agreed to the extradition of fugitive Jews [5, p. 45].

Anyway, during this period does not fall to talk about the equality of the parties who agree, and especially taking into account the interests of third parties in their mutual relations. In the Middle Ages, the changes in the institute issuance were primarily due to changes in the institution of asylum, as sometimes, the issuance of which was inadmissible, were certain sacred sites (churches, monasteries).

Another obstacle to the extradition of persons who have committed criminal offenses, served the custom enslavement of all foreigners who arrived in the country without authorization or who were in it for over a year, distributed in the feudal states of Western Europe.

Therefore, in practice, extradition was still a form of reprisals against political enemies, not criminals. One of the early medieval treaties on which the parties have agreed, undertook to publish a single political prisoners, a treatise concluded in 1174 between King Henry II and the Scottish King William [5, p. 59].

The following Western European agreements of this kind are also concerned mainly rebels and mutual enemies. These belonged and those who could be called "dissidents" (political criminals to cause harassment were mainly self-interest of the physical removal of pretenders to the throne, competitors in the struggle for power) and "nonconformist" (witches, heretics and other persons mass persecution which was caused by the clashes and fighting various religions).

Examples are the following facts. In 1136, French King Philip of Valois enacted a decree that declared enemy of the state Count d'Artois (who fled to England), wife in the form of His Majesty forbade his subjects to provide support and shelter count and ordered to apprehend and extradite him to the King transferring court.

However, the English King Edward II refused to demand the extradition of the French monarch despite the terms of the contract. Later treatise on the issuance in 1457 of King Charles VIII obliged to arrest the killers of Jean of Burgundy and France to extradite him [4, p. 22, 26]. Even the later treaty in 1661 ordered Denmark to give King Charles II anyone who took part in the execution of his father Charles I. By mutual agreement the same enemies who underwent issue, considered enemies of the Catholic Church, heretics and violators of Worship [1, p. 385].

Thus, the total fragmentation of feudal states, due to the absence of a strong central power, dominance relationships are not legal (power) means of addressing the issue and personal goals for the sake of which sought its implementation, the enslavement of the general population - all of which impede the formation and development of international law in general and the extradition law in particular, as a regulator of international relations and means of resolving jurisdictional conflicts in the fight against crime. In these circumstances, the right to issue, if necessary, reduced to private, specific individual cases of controversial nature.

According to such circumstances, the role of a unifying principle that could make a major impact on the development of inter-state interaction for the aid of the issuance, put forward the Church, which played a decisive role in the dissemination of issuance of the heretics who were considered enemies of all Western European countries.

The role of the church is not less significant in combating the issuance by extending the right of asylum (droit d'asile), already known in classical antiquity, but has become particularly

prevalent in the Middle Ages, when there is also approved by the idea that certain sacred sites should be considered as that protect from prosecution all persons hiding there.

These places are not permitted with no extradition or forced removal for punishment were monasteries, churches, temples, cathedrals, chapels and even crosses standing on the road. Cesare Beccaria, in his time wondering whether or valid shelters, wrote: "As part of this country should not be the job for which would not spread to the laws.

Power must follow them like a shadow national body. Impunity and shelter are not much different from each other. And when the inevitable punishment makes more impression than its severity, as well shelter encourages crime than punishment kept them.

Increase the number of shelters means to create the same number of small independent states, because where there are laws may be adopted by a new, contrary to operating in the country. And it can promote the spirit, hostile spirit of the whole society. All history shows that the shelters were a source of great upheaval in the States and in the minds of people" [6, p. 93]. During the period of the external prosperity seekers is non- legal obligation of states to issue mutually offenders who have violated the general criminal laws "not found no trace of the legal institution of extradition, with the conditions and forms that are inherent in our time" [1, p. 386].

Not promoted awareness of its necessity and low mobility and insufficient of development of communications, which prevented escapes criminals and made it the question of issuing the subject of relations and negotiations rather than central, as the border authorities. Even if some countries in Western Europe XV century and created a special body for the prosecution , it is likely the result of the strengthening of royal power, for which issuance continues to serve as a means of political persecution of criminals mainly from private interests - to eliminate the competition authorities but not support of public order.

However, the consolidation of nation states and strengthening the central government, which is capable of establishing and maintaining internal order, the right of asylum increasingly lost its meaning, yet it was not canceled.

In the XVIII century, which begins the countdown to the second period of extradition, extradition treaty increasingly extend not only to the deserters, but in general criminals - murderers, forgers, thieves, arsonists and the cooperation of States in the prosecution of persons becomes more intense.

This is largely explained by the intensification of the movement of people from one country to another, especially due to increased industrialization process in Europe and the emergence of a new type of vehicle that caused problems fighting with robbers on the railways, vagrants and persons who commit cross-border crimes.

Confirmation that the necessity for normalization of relations on the extradition primarily

arises in geographically adjacent countries, serves the fact that over ninety international legal agreements entered into during the period from 1718 to 1830 on extradition, the bulk of bound state obligations that are geographically neighbors that are more objective than others feel the necessity to help each other in apprehending fugitives from justice.

With this type of contract the second period is noteworthy convention between France and Spain in 1765, which as amended in force until the end of the XIX century and concluded in 1777 a treaty between France and Switzerland, in which the parties mutually pledged to publish "state criminals, killers and other perpetrators of common crimes" [7, p. 19].

Leading role in the formation and development of the law of extradition to the XVIII and XIX century belongs France [1, p. 386]. It is because of its international activities initiated most of the existing provisions contained in the extradition treaty (non-extradition of persons who have committed crimes of a political nature, the inadmissibility of extradition for the crime of missed statute of limitations).

Even the term "extradition" entered circulation through France, where it was first officially used in the decree of 19 February 1791, which regulated the procedures for issuing individual and the French language get at the end of XVIII century official recognition as a working language of diplomatic correspondence in cases of extradition.

According to the influence of France in the same time, there is a tendency to conclude multilateral agreements on extradition. The first of these was Am'yensky treaty signed in 1802, Great Britain, Holland, Spain and France.

The third period began for the Western European countries with 40s of XIX century, there is awareness of the necessity to fight joint efforts against criminals who have committed not political but general criminal act.

Due to agreements concluded to this end, issuing finally filled its true meaning, becoming a true act of legal aid (provided by one of the other) in the field of international communication.

With the further improvement of communication are opened up new opportunities for criminals to find more favorable and less visible forms of movement with the aim to hide from justice, particularly in remote countries [8, p. 722]. The increasing mobility of the population requires monitoring the movement of people at the global level.

Even those countries that had previously been protected because of their geographical position in comparison with the countries of continental Europe faced with the necessity to take special measures against crime invasion from abroad.

Thus, the United Kingdom, which has long distinguished liberalism against immigrants and visiting relation to extradition proceedings, receives in 1870 a special law on extradition, which reveals an intense period in the settlement of the institution, if by the end of 1869 it had only three

treaties on extradition then from 1870 to 1910, such agreements have been concluded with 34 countries.

To the end of XIX century most of Europe and several countries in the Americas have entered into agreements with each other as well as with geographically distant countries. Certain originality has made the process Kingdom, which began to build a parallel system of extradition relations with the countries that made up the British Commonwealth of Nations, on the one hand and with all other countries - on the other.

The process of regulatory design institute extradition within the Commonwealth began in 1843 when the British Parliament adopted the first law regulating the procedure of extradition of criminals who were wanted, the whole area of British colonial possessions. In 1881, he was replaced Offenders Act (Fugitive offenders Act), who were being sought.

As created, the system of extradition within the Commonwealth entered 35 countries, including the United Kingdom on site and Northern Ireland, as well as almost all the English colonies (Ghana, Hong Kong, India, Cyprus, Malawi, Malaysia, New Zealand).

There is a growing trend to increase the number of multilateral agreements on extradition and on other continents. Thus, in 1889, the capital of Uruguay - Montevideo between Argentina, Bolivia, Paraguay, Peru and Uruguay was signed Convention on International Criminal Law, Articles 19-43 which dealt with the issues of extradition.

In the XX century multilateral cooperation is further developed. According to the contract, signed in Montevideo, the following convention was 1902, which was signed in the capital of Mexico for 17 countries (including all members of the Convention, 1889), namely: Argentina, Bolivia, Haiti, Guatemala, Honduras, Dominican Republic, Colombia, Costa Rica, Mexico, Nicaragua, Paraguay, Peru, El Salvador, United States, Uruguay, Chile, Ecuador.

The next act in the Inter-American system of extradition was signed in the capital of Venezuela - Caracas Convention 1911, whose participants were five countries: Bolivia, Venezuela, Colombia, Peru and Ecuador.

In the development of the Convention 1911 in 1928 VI International Conference of American States in Havana approved the draft of the General Convention in international law (known now as Bustamante Code), book III of which, entitled "International Criminal Law" included articles on extradition designed to complement the existing contracts.

Its participants were Bolivia, Brazil, Venezuela, Haiti, Guatemala, Honduras, Dominican Republic, Costa Rica, Cuba, Nicaragua, Panama, Peru, El Salvador, Chile, Ecuador. Repeatedly discussed at the international level and doctrinal problems extradition. Yes, extradition State practice was generalized to Oxford Session Institute of International Law in 1880, Adopted by Resolution of the conclusions formulated general provisions concerning cooperation between the

states in matters of extradition.

Subsequently, the Institute of International Law back problems issuance of the sessions, which were held in 1890 in Geneva and in 1894 in Paris. In 1924, the League of Nations formed a Committee of Experts on the progressive codification of international law, one of whose tasks was also studying for extradition.

In the middle of the XX century crucial role in the development of the institution of extradition played World War II. Penalties for offenses committed in the course of the Nazis, has become one of the main purposes of extradition. For January 13, 1942 allied states have adopted "Interallied application of punishment for war crimes", also known as Saint-James declaration.

Next were a numbers of statements and speeches, in which the allies have expressed determination to expose prosecuted those responsible for atrocities, killings and executions, or taking them direct and voluntary participation. This total commitment has led not only to the creation of the Nuremberg and Tokyo international military tribunals established "for the trial of war crimes, crimes which are not related to a specific geographical locatio", but also to the many trials of war criminals, organized in countries where they committed crimes.

For this purpose extradition becomes important in matters of prosecution for crimes against the peace and security of mankind. Thus, in the Moscow Declaration in 1943 cemented duty members to send war criminals "in the countries where their crimes were committed, so that they can be transferred to the court and punishment.

"Then, in its Resolution of 13 February 1946 "On extradition and punishment of war criminals" UN General Assembly ordered all UN member states to take necessary measures for the arrest and deportation of war criminals in those countries where they committed the offenses for trial and punishment according to the laws of those countries. On duty extradition of persons who have committed crimes according tor Art. 6 of the Charter of the Nuremberg Tribunal stated in UN Resolution of 31 October 1947.

In 1952, the arrangement of a regional system of extradition launched the Arab League, taking his Council Convention on Extradition.

On the European continent, the issue of regional were settled in the European Convention of 1957 in the States of the Benelux in 1962, which ratified the above Convention, as well as in Scandinavian extradition treaty in 1962, the participants of which were Denmark, Iceland, Norway, Finland and Sweden.

Important role in the codification of the institute issuing entity under general criminal played by the United Nations. December 14, 1990 at the 45th session of the General Assembly in due course was admitted typical extradition treaty which has incorporated many progressive provisions.

Taking into account the national peculiarities of the legal system of a given country, these

provisions operate to this day. An important piece of legislation in this regard is the European Convention on the Transfer of Proceedings in Criminal Matters of 15 May 1972 to which Ukraine joined September 22, 1995 [9].

To summarize, you state that the history of the Institute for the extradition of persons who have committed a criminal offense covered all historical stages of social development. However, only in modern times has become universal issue of the relative nature of international crimes and crimes against the peace and security of mankind.